

До
Директор Jeton Akiku

И

Предмет: Финална Анализа на брзината на пренос на податоци за ефикасен пристап на интернет, како дел од услугите опфатени во универзалната услуга и Предлог измена на Правилникот за услугите опфатени со универзалната услуга

Почитуван,

Работната група во прилог на овој Допис Ви доставува предлози за :

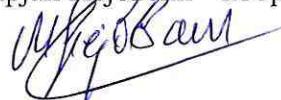
1. Анализа на брзината за пренос на податоци за ефикасен пристап на интернет, како дел од услугите опфатени во универзалната услуга и
2. Измена на Правилникот за услугите опфатени со универзалната услуга.

Согласно член 93 и членот 104 став (2) од Законот за електронски комуникации Одделението за анализа на пазарот изготвува Анализа со која се одредува брзината на пренос на податоци како брзина која ја користат 80% од домаќинствата во Република Северна Македонија што користат широкопојасен пристап до интернет. Врз основа на заклучоците од анализата следи предлог измена на Правилникот за УСО во делот на дефинирање на новата предложена повисока брзина од **12 Мбит/с** (пресметана според податоците од кварталните извештаи на операторите).

Согласно членот 104 став (3) анализата, заедно со предлогот на подзаконскиот акт од ставот (1) на овој член, Агенцијата ги објави на својата веб страница со цел да обезбеди јавна расправа согласно со овој закон. Јавната расправа траеше 30 денови и беа добиени коментари од операторот Македонски Телеком АД во рамки на рокот. Одговорот на коментарите претставува составен дел на анализата и ќе биде заедно објавено на веб страницата на Агенцијата.

По Ваше одобрување Измената на правилникот ќе биде испратена за објава во Службен весник.

Со почит,
Марjan Пејовски - координатор на работна група

Наш бр 1308 - 600/5

Скопје, 01.04.2021

Одобрил Директор
Jeton Akiku

Анализа на Брзината на пренос на податоци за ефикасен пристап на интернет, како дел од услугите опфатени во универзалната услуга

Согласно Законот за електронските комуникации (Службен весник на Република Македонија број 39/2014, 188/2014, 44/2015, 193/2015, 11/2018, 21/2018 и Службен весник на Република Северна Македонија 98/2019 и 153/2019, во понатамошниот текст ЗЕК), во членот 93 став (2) поврзувањето од ставот (1) на овој член треба да биде во можност да поддржи говор, факсимил и **пренос на податоци со брзина доволна да се обезбеди ефикасен пристап на интернет**.

Според тоа следствено во членот 104 од ЗЕК за оваа услуга која е дел од услугата за Обезбедување пристап на фиксна локација и обезбедување на телефонски услуги (член 93) како дел од универзалната услуга се предвидува и можноста за наметнување на обврска за брзина на пренос на податоци за ефикасен пристап до интернет, како дел од услугите опфатени во универзалната услуга.

Во членот 104 став (1), Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 92 од овој закон ја утврдува брзината на пренос на податоци со цел да се обезбеди ефикасен пристап до интернет, како и временскиот рок во кој истата ќе се обезбеди, а кој не може да биде подолг од две години. Агенцијата притоа ги зема предвид технологиите и брзините за пренос на податоци што се користени од поголем дел од претплатниците, како и техничката изводливост со минимални нарушувања на пазарот.

Според став (2) од истиот член, Агенцијата со подзаконскиот акт од ставот (1) на овој член може да определи друга брзина за пренос на податоци, доколку утврди дека најмалку половината од домаќинствата во Република Северна Македонија користат широкопојасен пристап до интернет. Оваа брзина за пренос на податоци се определува како брзина која ја користат 80% од домаќинствата во Република Северна Македонија што користат широкопојасен пристап до интернет.

Понатаму, пред да ја утврди брзината за пренос на податоци од ставот (2) на овој член, Агенцијата треба да направи анализа со цел да го утврди влијанието на брзината за пренос на податоци врз целокупниот општествен развој, развојот на пазарот, конкуренцијата и слично, а притоа имајќи ги предвид трошоците за спроведување на истата. Анализата, заедно со предлогот на подзаконскиот акт од ставот (1) на овој член, Агенцијата ги објавува на својата веб страница со цел да обезбеди јавна расправа согласно со овој закон.

Согласно ставот (4) од овој член, по истекот на рокот утврден во ставот (1) на овој член, Агенцијата повторно ги преиспитува околностите врз основа на кои е утврдена брзината за пренос на податоци и доколку е потребно со подзаконскиот акт од ставот (1) на овој член ќе утврди нова брзина за пренос на податоци.

Брзина за пренос на податоци

Имајќи ги предвид одредбите наведени погоре, согласно податоците со кои што располага Агенцијата а во врска со бројот на претплатници на широкопојасен интернет пристап како и брзините за пристап на интернет што се користат заклучно со вториот квартал од 2020 година, условот пропишан во став 2 од членот 104 од ЗЕК е исполнет, и според тоа Агенцијата го дава следниот преглед:

Табела 1 Индикатори – Број на активни претплатници на широкопојасен пристап на интернет по пристапна брзина за вториот квартал од 2020 година.

<4 Mbit/s	4 Mbit/s ≤ download <8 Mbps	8 Mbps ≤ download <12 Mbps	12 Mbps ≤ download <16 Mbps	16 Mbps ≤ download <20Mbps	20 Mbps ≤ download <30Mbps	30Mbps ≤ download <50Mbps	50 Mbps ≤ download <100Mbps	≥ 100Mbps
2.980	64.034	75.844	23.823	15.829	115.420	72.116	78.271	9.878

Извор: Квартален извештај за развојот на пазарот на електронски комуникации (втор квартал 2020 година)

Според дадените податоци може да се заклучи дека 85,37% од крајните корисници на услугата широкопојасен пристап до интернет користат брзини еднакви или поголеми од презентирана рамка од 8 до 12 Mbit/s, односно 14,63% користат брзини помали од 8 Mbit/s. Потребно е да се напомене дека ова се номиналните брзини за пристап на интернет дефинирани во тарифните модели на операторите кои ја обезбедуваат услугата за пристап до интернет во малопродажба. Според тоа на пример, за брзина до 20 Mbit/s значи дека истата може да се искачи до 20 Mbit/s но веројатноста е дека во еден дел од времето оваа брзина би била под граничната вредност од 20 Mbit/s.

Имајќи ги во предвид членовите 92 и 104 од ЗЕК како и Европската Директива 2009/136/EZ на Европскиот парламент и на Советот од 25 Ноември 2009 година за дополнување на Директивата 2002/22/EC за универзална услуга и правата на корисниците кои се однесуваат на електронските комуникациски мрежи и услуги, Директивата 2002/58/EZ се однесува на обработката на лични податоци и заштита на приватноста во секторот на електронските комуникации и Регулативата (ЕЗ) бр 2006/2004 за соработка помеѓу националните органи одговорни за спроведување на законите за заштита на потрошувачите, Агенцијата ја утврдува брзината за услугата широкопојасен пристап до интернет како дел од услугите кои ги опфаќа универзалната услуга на:

12 Mbit/s downlink

Влијанието на брзината за пренос на податоци врз целокупниот општествен развој

Агенцијата сметта дека ваквиот начин на дефинирање на брзината за услугата пристап до интернет и обезбедување на услугата за пренос на податоци (широкопојасен пристап до интернет) како дел од услугите согласно членот 93 за **Обезбедување пристап на фиксна локација и обезбедување на телефонски услуги** кои ги опфаќа универзалната

услуга, ќе придонесе кон развојот на пазарите на електронски комуникации во Република Северна Македонија на начин што ќе доведе до намалување на ткн. "Дигитален јаз" помеѓу определени урбани и рурални подрачја на територијата на државата, со што се исполнува една од главните цели на универзалната услуга.

Потребно е да се истакне растот низ годините кај корисниците кои користат брзини од 20 Mbps – 30 Mbps и поголеми над 30 Mbps. Тие сега веќе сочинуваат 60,17% од крајните корисници на пристап до интернет со тенденција од квартал во квартал овој процент да расте. Најголем дел од овие корисници ја користат услугата интернет преку мрежите од новите генерации како оптиката и DOCSIS 3.0 стандардот преку коаксијална мрежа. Ова претставува уште еден показател зошто предложената брзина на пристап би требало да изнесува минимална брзина која за секој корисник кој сака да користи интернет пристап би требало да биде овозможена како дел од услугите опфатени со универзалната услуга. Важноста на ефикасен пристап до интернет со што поголема и постабилна брзина ја истакна во општеството особено потребата од користење на онлајн услуги. Пандемијата на SARS-CoV 2 вирусот што ја зафати нашата држава посебно го истакна и засили значењето на обезбедување на што повеќе сервиси од страна на јавниот и приватниот сектор до граѓаните преку користење на онлајн платформи. Едно од најважните во овој период е одвивањето на образовниот процес преку онлајн учење (учење од далечина) за што секако примарно е стабилниот и брз пристап до интернет во домовите на граѓаните. Агенцијата смета дека предложената брзина би помогнала во процесот на обезбедување на овој вид на услуга од страна на операторот или операторите кои ќе бидат избрани за даватели на универзалната услуга со што директно ќе го помогне процесот на квалитетно обезбедување на онлајн сервисите во руралните средини и оние средини каде има послаба интернет врска.

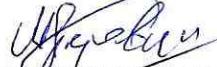
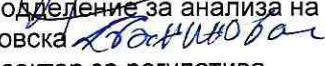
Тука сметаме дека не треба да се занемари и важноста на интернет врската за целокупниот приватен сектор во државата како обезбедувач на различни сервиси до граѓаните. Иако компаниите во голем дел се во можност да обезбедат добра интернет конекција сепак оваа релација бизнис – корисник и бизнис – јавен сектор е двонасочна и квалитетот на интернет врската ќе ја подобри услугата која тие ја обезбедуваат онлајн на граѓаните и јавниот сектор со што директно се поттикнува и развојот на стопанството.

На крајот, ова позитивно влијае и на самите оператори на начин што сите рамноправно добиваат можност да се пријават да обезбедуваат интернет услуги и на тој начин преку механизмот на поврат на дел од инвестираните средства преку средствата од фондот за универзална услуга, да обезбедат квалитетен интернет пристап на своите корисници, да го подобрят својот имиџ и конкурентската положба на пазарот и ја изградат и технички подобрят сопствената мрежна инфраструктура. Ова директно влијае на подобрувањето на состојбите на пазарот на електронски комуникации во државата.

Имајќи го во предвид развојот на широкопојасниот пристап до интернет во Република Северна Македонија од квартал во квартал каде има постепен но важен раст од аспект на брзината што ја користат претплатниците, Агенцијата го смета за исправно вклучувањето на широкопојасниот пристап до интернет со предложената брзина од **12 Mbit/s** како дел од услугите кои ги опфаќа универзалната услуга. Агенцијата очекува тоа да влијае позитивно на сèкупниот економски развој на државата а особено на руралните подрачја каде конкуренцијата помеѓу операторите кои обезбедуваат пристап до интернет е помала. Тоа ќе влијае позитивно и на развојот на електронските комуникациски мрежи од следни генерации, но и на вкупната конкуренција на пазарите на електронските комуникации во Република Северна Македонија.

Трошоци за спроведување

За обезбедување на услугата за ефикасен пристап до интернет, како дел од услугите опфатени во универзалната услуга може да бидат користени мрежи независно од технологијата преку која ќе ја обезбедуваат услугата. Во Република Северна Македонија постојат повеќе мрежи кои користат различни технолошки платформи, како што се мрежи со оптички кабли, кабелски мрежи кои коритат DOCSIS 3.0 технологии, UMTS и LTE безжични мрежи, кои со извесни дополнителни инвестиции може ефикасно да ја обезбедат оваа услуга до корисниците кои имаат потреба од оваа услуга. Заради тоа Агенцијата смета дека вклучувањето на услугата за широкопојасен пристап до интернет и пропишувањето на оваа брзина на пренос на податоци за ефикасен пристап на интернет во услугите опфатени со универзалната услуга, нема да претставува значителен трошок во споредба со придобивките што ќе се добијат од оваа услуга. Уште повеќе во таа насока е постапката за избор на давател на универзална услуга, каде критериум за оценување може да бидат трошоците за обезбедување на оваа услуга, со што се добива можност за избор на оператор/ давател на универзална услуга кој со најмалку трошоци би ја обезбедувал услуга. На тој начин се постигнува ефикасност, а од друга страна технолошка неутралност при обезбедување на услугата широкопојасен пристап до интернет како дел од универзалната услуга.

Марјан Пејовски
Раководител на одделение за анализа на пазар
Кристина Божиновска
Раководител на сектор за регулатива

Наш бр 1308-600/5
Скопје, април.2021 01.04.2021

Директор
Jeton Akiku

